

Особливості розвитку інноваційного середовища в Україні в умовах глобальної конкуренції

Bilyk, R. S.

Veröffentlichungsversion / Published Version

Zeitschriftenartikel / journal article

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Bilyk, R. S. (2015). Особливості розвитку інноваційного середовища в Україні в умовах глобальної конкуренції. *European Journal of Management Issues*, 4, 27-35. <https://doi.org/10.15421/191504>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer CC BY Lizenz (Namensnennung) zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den CC-Lizenzen finden Sie hier:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.de>

Terms of use:

This document is made available under a CC BY Licence (Attribution). For more information see:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

– Режим доступа: http://www.rfbr.ru/rffi/ru/bulletin/o_12935#1 (дата обращения: 14.08.2014). – Загл. с экрана.

8. **Петров, А. В.** Кузбассе безработных становится меньше [Электронный ресурс] / А. В. Петров // Газета Кемерово. – 2012. – 12 мая. – Режим доступа: <http://gazeta.a42.ru/lenta/show/v-kuzbasse-bezrabotnyih- stanovitsya-menshe.html> (дата обращения: 23.01.2015). – Загл. с экрана.

9. Статистический ежегодник «Кузбасс». Сайт Федеральной службы государственной статистики. – 2015. – 20 февр. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://kemerovostat.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_ts/kemerovostat/ru/publications/official_publications/electronic_versions/ (дата обращения: 18.02.2015). – Загл. с экрана.

Надійшла до редколегії 28.02.15

УДК 330.341.1

Р. С. Білик

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

ОСОБЛИВОСТИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Досліджено особливості інноваційного розвитку в Україні в умовах посилення глобальної конкуренції. Проаналізовано трансформаційні зміни у розвитку інвестиційно-інноваційного середовища в Україні, що дало можливість визначити реальний стан інвестиційного клімату та інноваційної привабливості нашої країни. Доведено, що на інноваційну привабливість України значно впливає не лише загальний стан національної економіки країни, а й умови ведення підприємницької діяльності.

Ключові слова: інновації, інноваційний клімат, інноваційне середовище в Україні, глобальна конкуренція.

Исследованы особенности инновационного развития в Украине в условиях усиления глобальной конкуренции. Проанализированы трансформационные изменения в развитии инвестиционно-инновационной среды в Украине, что дало возможность определить реальное состояние инвестиционного климата и инновационной привлекательности нашей страны. Доказано, что на инновационную привлекательность Украины значительно влияет не только общее положение национальной экономики страны, но и условия ведения предпринимательской деятельности.

Ключевые слова: инновации, инновационный климат, инновационная среда в Украине, глобальная конкуренция.

In the article the features of innovative development in Ukraine in the increasingly global competition. Analyzed the transformations in the development of investment and innovation environment in Ukraine, which made it possible to determine the real state of invest climate, innovation attractiveness of our country. It is proved that the innovative appeal of Ukraine significantly affect not only the general state of the national economy, but also the conditions of doing business.

Key words: innovation, innovative climate, innovative environment in Ukraine, the global competition.

Вступ. Ринкова трансформація економіки України протягом останніх двох десятиліть зумовлює необхідність усебічного аналізу її впливу на окремі сфери економічної діяльності, оскільки глибина та інтенсивність трансформаційних

процесів має суттєві відмінності, позначені специфікою сприйняття тієї чи іншою сферою ринкових перетворень. У зв'язку з цим особливо важливе інноваційне середовище, від розвитку якого значною мірою залежить конкурентоспроможність національної економіки, темпи і якість економічного розвитку. Сьогодні конкурентоспроможність країни визначається головним чином її стійким розвитком. При цьому сукупність економічних, фінансових, соціальних і територіальних ресурсів України, значний науково-технічний потенціал не лише виражають її специфіку, але і формують пріоритетні напрямки її розвитку. З огляду на це аналіз розвитку конкурентоспроможності, насамперед у інноваційній сфері України, особливо актуальний для забезпечення подальшого покращення економічного становища країни.

Питання інноваційного розвитку вивчають багато дослідників, які пов'язують переваги економіки України з розвитком високих технологій, посиленням глобальної конкуренції в інноваційній сфері. Проблеми використання конкурентних переваг тієї чи іншої країни у світовому економічному просторі, механізмів і фінансових інструментів забезпечення інноваційного розвитку, інвестиційного співробітництва набули значного висвітлення в працях зарубіжних та українських учених: Л. Антонюк [1], З. Варналія [2], А. Гальчинського [3], В. Геєця [4;14], А. Динкіна [8], Н. Іванової [7], Б. Кваснюка [14], Д. Лук'яненка [16], Н. Мешко [12], А. Поручника [1;14], А. Румянцева [15], В. Семиноженка [4;14], В. Сіденка [10], В. Сизоненка [11], В. Шенаєва [17], Н. Шмельова [17] та ін. Але практично відсутні комплексні дослідження функціональних складників інноваційної активності та інвестиційні компоненти забезпечення конкурентних переваг за рахунок створення сприятливих умов для розвитку інноваційного середовища. Відсутність чіткого категорійного апарату та методик оцінювання потребує подальших наукових досліджень та розкриття методів цілеспрямованого державного впливу на параметри забезпечення інноваційного розвитку у контексті підвищення конкурентоспроможності національної економіки, і, як наслідок, якості життя населення.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні розвитку глобального інноваційного середовища, розробці та науковому обґрунтуванні напрямів забезпечення національних інноваційних конкурентних переваг, визначенні можливостей використання інтеграційних процесів для активізації міжнародного інноваційно-інвестиційного співробітництва. Для досягнення поставленої мети було застосовано такі методи: абстрактно-логічний, структурно-логічний, порівняльний та статистичний.

Результати. Інноваційна модель економічного розвитку суспільства дедалі більше стає тією основою, яка визначає економічний потенціал країни та її перспективи на світовому ринку. Інноваційна та науково-технічна діяльність – водночас складний та тривалий процес трансформації нових ідей та знань у об'єкт економічних відносин.

Переважну більшість наукових досліджень із цього питання зорієнтовано на виробничу концепцію інноваційного розвитку, в якій акцентують передусім на продуктові та технологічні інновації. Проте за умов нестабільного, швидко змінюваного економічного середовища, загострення конкуренції ключовими чинниками успіху стають не тільки виробничі нововведення, а й організаційно-управлінські інновації, зокрема розробка відповідного механізму комплексних стратегій інноваційного розвитку національної економіки та їх упровадження [3; 4].

Для досягнення стабільного функціонування економіки країни в довгостроковій перспективі необхідне створення ефективної структури національного господарства, заснованої на поновлюваних ресурсах і наукомістких технологіях. Першочергова проблема її формування у період активної експлуатації природних ресурсів, національної інноваційної системи з розвинутою інфраструктурою та ефективними механізмами державного регулювання та підтримки. Інноваційна стратегія розвитку національної економіки – це погоджені концепція, програмні напрямки, основні механізми та заходи органів влади, значної частини великих національних компаній, середнього та малого бізнесу, наукових, проектних та освітніх організацій, установ інфраструктури, спрямованих за умов підтримки населення на середньостроковий і довгостроковий стійкий економічний розвиток країни з метою масштабного системного становлення конкурентоспроможних наукомістких виробництв і формування інноваційного середовища на основі нових знань і технологій [2].

В економічній літературі на сьогодні немає єдиного підходу щодо розуміння сутності поняття «інноваційне середовище». Цей термін розглядають як сукупність інститутів інноваційних перетворень в усіх сферах життєдіяльності суспільства та як чинник розвитку освіти та науки у трансформаційній економіці. «Інноваційне середовище» характеризує не лише комплекс різних умов інноваційної діяльності в країні, але й ту сукупність економічних суб'єктів, на яких покладено функцію реалізації інноваційного потенціалу конкретної держави і її територій. Елементи, що заповнюють національну, а також регіональну (місцеву) інноваційну систему, підтримує цілеспрямована група інституціональних чинників, соціально-економічні, правові, інформаційні, екологічні, культурні умови, мотиваційні, економічні й адміністративні компоненти інноваційного середовища [1; 3; 4].

Основна тенденція сучасного розвитку світового господарства – суттєвий відрив країн-інноваторів (лідерів), що створюють «інноваційний анклав (центр)» у світі, від менш потужних країн-імітаторів, які становлять периферію та повністю залежать від позиції «активних гравців». Країни у сучасному світі змушені здійснювати пошук прийнятної моделі економічного розвитку, яка б забезпечувала високу конкурентоспроможність і спрямовувала національну економіку на довгостроковий розвиток. Невдачі та прорахунки у цьому напрямі призводять до перманентних кризових потрясінь та збільшення диференціації.

У країнах-лідерах інноваційного розвитку наявна висока концентрація найбільш прибуткових видів бізнесу (із найбільшим вмістом доданої вартості в ціні продукту), переважно високотехнологічна структура національної економіки, винесення за межі власної країни промислово-технологічного циклу екологічних, ресурсоемних та інших виробництв), зосередження найбільших фінансових потоків. Попри те, що між цими країнами жорстка конкуренція за високорентабельні види діяльності, у випадках виникнення спільної загрози існуванню чинної соціально-економічної моделі вони об'єднують свої зусилля для реалізації спільної політики щодо джерел цієї загрози [8].

З огляду на світовий досвід глобальну конкурентоспроможність забезпечують передусім країни, економіка яких ґрунтується на високих технологіях та інноваціях, ефективних ринкових інститутах та регуляторному середовищі бізнесу. За розрахунку індексу глобальної конкурентоспроможності України [2], беручи до уваги розвиток таких економічних параметрів, як інституції, інфраструктура, макроекономіка, охорона здоров'я, освіта, ефективність ринків, технологічне оснащення, бізнесове середовище та інноваційна сфера, наша держава

згідно з оцінкою Всесвітнього економічного форуму у «Глобальному звіті про конкурентоспроможність» зайняла 84-ту позицію із 148 країн світу [39]. Порівняємо: у 2009 р. Україна була на 69-му місці, а минулого 2013 р. – на 73-му. Тобто наша країна за останній рік у рейтингу глобальної конкурентоспроможності втратила 11 позицій, із 73 до 84, отримавши показник 4,05 бали з 7 можливих. Падіння рейтингу України пов'язано з низькою продуктивністю економіки та іншими факторами. Але це не відповідає потенційним можливостям країни: за даними ЮНЕСКО за інтелектом нації України посідає 23-тє місце серед 192 країн, що входять до цієї організації (Фінляндія – 1-ше, США – 13-тє, Росія – 27-ме місце) [2;17].

Відповідно до світової практики, кардинальні зміни в інноваційній сфері є головним фактором довгострокового економічного розвитку будь-якої країни, чинником зростання добробуту населення. З огляду на це всі розвинені країни світу формують так звані «національні інноваційні системи» (НІС), тобто інституційний механізм цілеспрямованого державного управління інноваційним процесом як стратегічним фактором соціально-економічного розвитку. Практично в усіх країнах Європи становлення інноваційних засад підприємництва стало можливим завдяки створенню НІС, що спираються на відповідну державну політику та законодавчу базу [8], які забезпечують розвиток їхньої економіки за рахунок підвищення ефективності використання наявного науково-технічного, інвестиційного та інтелектуального потенціалу, шляхом прискореного створення сучасних технологій та організації на їх основі випуску високотехнологічної продукції масового попиту.

Формування національної інноваційної системи в Україні необхідно здійснювати у тісному взаємозв'язку з інтеграцією національних інноваційних систем країн-членів ЄС в єдину мережу. Політика ЄС відзначається високою конструктивністю щодо вирішення проблем конкурентоспроможності на основі впровадження інноваційної стратегії розвитку, застосування новітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій. Незважаючи на перепони в реалізації Лісабонської стратегії (циклічний розвиток економіки, недопрацьований механізм перетворення ідей на комерційні продукти, порівняно нижча частка витрат на НДДКР, ніж у США та Японії), амбітне завдання доведення витрат на НДДКР до рівня 3 % від ВВП залишається на порядку денному ЄС. Основними напрямками міжнародного науково-технічного та інноваційного співробітництва України з ЄС має стати нарощування співпраці з метою отримання та використання нових знань із актуальних проблем фундаментальних і прикладних наук; організація співробітництва у сфері розвитку інноваційної інфраструктури; участь у виконанні програм ЄС; трансферт нових сучасних технологій [4;8].

Важливий фактор, що стримує розвиток інноваційного середовища в Україні, – фінансування науково-технічної сфери, яке не відповідає загальноприйнятим тенденціям, потенційно скорочує інноваційну діяльність на виробництві, не сприяє розвитку та впровадженню високих технологій, які будуть довгостроковим ресурсом розвитку. Наразі в Україні ще не сформовано національну інноваційну систему, яка мала б взяти на себе виконання завдань інноваційної перебудови. Панівною стратегією модернізації має бути збільшення інвестицій в інноваційно пріоритетні галузі шляхом задіяння механізму перетікання капіталу до цих галузей із інших, а також за рахунок стимулювання іноземних інвестицій, які за короткий строк збільшують податкові надходження в бюджет, створюючи необхідні умови переходу національної економіки України на інноваційну модель розвитку [3].

Основне джерело фінансування інноваційної діяльності в Україні сьогодні – власні кошти підприємств, частка яких у 2013 р. значно зросла і становила 72,9% загального обсягу витрат. Фінансову підтримку з боку держави отримали 10 підприємств із держбюджету і 24 – із місцевих бюджетів, загальна частка отриманих коштів склала 1,9% загального обсягу фінансування інноваційної діяльності (у 2012р. – 2,2%); 12 підприємств отримали кошти вітчизняних та іноземних інвесторів, частка яких – 1,3% і 13,1% відповідно (1,3% і 8,7%); 55 підприємств скористалося кредитними коштами, їхня частка значно скоротилася та дорівнювала 6,6% (21,0%) [5].

За статистичними даними фінансування витрат на наукові розробки в Україні, враховуючи інфляційний складник, недостатнє. Бюджетні асигнування на розробку та впровадження інновацій обмежені доходами бюджетної системи. При цьому залежно від політико-економічних умов країни форми та розміри бюджетних інвестицій у інновації мають суттєві відмінності. Бюджетна криза, характерна для України, обмежує можливість державної участі в розвитку та провадженні інноваційних процесів. У 2013 р. питома вага загального обсягу витрат на наукові дослідження та розробки у ВВП становила в Україні 0,77%, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 0,33%. Порівняємо: середній рівень обсягу витрат на наукові дослідження та розробки країн ЄС-27 у ВВП за даними Євростату у 2012 р. становив 2,06%. Більшою частка витрат на дослідження та розробки була у Фінляндії – 3,55%, Швеції – 3,41%, Данії – 2,99%, Німеччині – 2,92%, Австрії – 2,84%, Словенії – 2,80%, Франції – 2,26%, Бельгії – 2,24%, Естонії – 2,18% та Нідерландах – 2,16%; найменшою – у Румунії, Кіпрі, Болгарії, Латвії (від 0,42% до 0,66%) [5].

Відмінності у витратах на наукові дослідження та розробки між країнами часто пов'язують із рівнем витрат у підприємницькому секторі, який становив 1,30% від ВВП ЄС у 2012 р., 2,49% – в Японії (у 2010 р.) і 1,83% у США (у 2011 р.), тоді як частка витрат в державному секторі та в секторі вищої освіти майже не відрізнялася серед країн тріади (Євросоюз, США і Японія). За оцінками даних держав-членів ЄС також підтверджено, що в країнах із найвищим рівнем наукоємності (2,80% і вище) був досить високий рівень витрат на ДІР підприємницького сектора (у Фінляндії, Швеції, Словенії, Данії, Австрії та Німеччині). Крім Словенії і меншою мірою Німеччини, у цих країнах найнижчий рівень витрат спостерігався у секторі вищої освіти. Найвищий рівень витрат державного сектора у Німеччині, Чехії, Словенії, Фінляндії, Франції та Люксембургу. Для України співвідношення витрат секторів підприємницького, вищої освіти і державного становило 55:6:39 у 2013 р., або 0,41%, 0,01% і 0,29% відповідного сектора від ВВП [5].

В умовах посилення глобальної конкуренції інноваційна сфера, як ніяка інша, потребує стратегічного планування та управління. Підвищення ефективності функціонування у традиційних сферах підприємництва, а також проникнення в нові галузі економіки стає можливим для багатьох компаній лише за умови забезпечення стратегічного управління інноваційною діяльністю.

Нормативним підґрунтям трансформації інноваційного розвитку України вважають стратегію інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів, згідно з якою мають бути створені механізми реалізації національної інноваційно-інвестиційної політики, підвищення стійкості економіки до тиску зовнішніх чинників [13]. Головна мета цієї трансформації інноваційного розвитку не обмежена лише підвищенням рівня конкурентоспроможності, але й повинна забезпечувати національну безпеку, зростання людського капіталу,

сприяти оптимізації еколого-економічної системи. Орієнтирами успішності такої трансформації можуть бути на макрорівні показники соціального прогресу: якість життя, людський розвиток, індекси стану довкілля, охорони здоров'я та ін.; на макрорівні – соціально-економічні конкурентні переваги суб'єктів господарювання, соціальні умови для зростання національної конкурентоспроможності.

Сучасні дослідження процесів стратегічного управління інноваційним розвитком наголошують на нових стратегічних імперативах, серед яких можна виділити такі: загострення конкуренції на ринку інноваційних технологій; інтенсифікація конкуренції в середині організації; забезпечення гнучкості у виводі інноваційної продукції на ринок; домінування портфелів із широкою номенклатурою продуктів; зростання швидкості розробки стратегій; скорочення життєвого циклу стратегій [3; 4; 12].

Зазначені стратегічні імперативи вимагають відповідних змін в управлінні організаціями: забезпечення різноспрямованих наукових досліджень; налагодження процесів управління конфліктами; створення змішаних каналів дистрибуції; проектування структурних змін в організації; прискорення внутрішньоорганізаційних процесів; підтримка організаційної гнучкості.

Для сучасного етапу розвитку України характерні вкрай незначний вплив інноваційних факторів на економічне зростання та існування значних перешкод упровадження інновацій. Це пов'язано з тим, що в Україні ще не сформована інноваційна модель розвитку. Головна причина цього – системність проблеми, оскільки готовність підприємців вкладати кошти у інновації залежить від макроекономічної стабільності, місткості та розвиненості внутрішнього ринку, платоспроможності попиту, захисту права приватної власності, відсутності бюрократизму та корупції чиновників, прозорості та рівності конкурентного середовища, захисту прав інвестицій та ін. [15].

Українські підприємства зацікавлені у впровадженні інноваційних технологій, але тепер вони неспроможні проводити кардинальні інноваційні зміни через зношеність засобів виробництва та дефіцит фінансових ресурсів, а також через відсутність чіткої державної стратегії й активізації інноваційної діяльності. Інноваційну діяльність вітчизняних підприємств стримують такі фактори, як відсутність фінансування, високі кредитні ставки, недосконалість законодавства, високий економічний ризик, відсутність попиту на продукцію, недостатність інформації про ринки збуту та ін. [11].

У результаті незадовільного стану ринкових регуляторів підприємницької діяльності, фінансових обмежень вітчизняних підприємств рівень їх інноваційної активності незначний: у 2013 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1715 підприємств, або 16,8% досліджених промислових установ (у 2012 р. – 1758, або 17,4%), порівняно з 18% у 2000 р., тоді як у країнах ЄС цей показник був на рівні 40-60%. Приріст ВВП за рахунок упровадження нових технологій в Україні становить 0,7%, у США та країнах ЄС цей показник досягає 60-90% [5].

Вивчення проблем організації інноваційної діяльності на підприємствах України дозволило виявити, водночас відсутність діючих державних програм підтримки, фінансування інноваційних проектів та дефіцит власних оборотних коштів у підприємств. Упровадження нововведень найчастіше потребує значно більших витрат, ніж очікували під час ухвалення рішень про інновацію. Потенційно ефективні нововведення не впроваджуються або впроваджуються зі значною затримкою в часі у зв'язку з помилковою оцінкою строків впровадження, з

сильним опором інноваціям, із недосконалою організацією інноваційних процесів. У 2013 р. понад три чверті інноваційно активних промислових підприємств вводили інновації (або 12,9% досліджених промислових) – це на 4,3% менше, ніж у 2012 р. [5].

Очевидне поширення тенденції посилення диференціації між підприємствами щодо здійснення інноваційної політики. Слід зазначити, що сприйнятливість до інновацій значно варіювала за видами економічної діяльності. Так, найбільш схильна до нововведень галузь машинобудування (приблизно 40,0%). Відомо, що саме цю галузь традиційно розглядають як основне джерело інноваційної продукції. Водночас не більше 4,0% підприємств здійснювали інновації у металургії та обробці металів [2].

Різке падіння інноваційної активності зумовлено не тільки поглибленням економічної нестабільності, а й недосконалістю нормативно-правової бази щодо охорони інтелектуальної власності та несприятливими соціально-економічними умовами трансформаційної економіки.

Але, незважаючи на складні економічні та політичні умови внаслідок глобальної фінансової кризи, урядом проведено значну роботу в напрямі формування інноваційного середовища та активізації інноваційної діяльності в Україні, зокрема в частині законодавчого та нормативно-правового забезпечення реалізації різноманітних програм розвитку, створено розгалужену інституційну інфраструктуру [6;13].

Динамізм суспільних процесів, в тому числі й економічних, примушує уряд та підприємців усіх рівнів постійно замислюватися над сучасними ринковими тенденціями та їх можливими наслідками для результатів ведення бізнесу, а також над змінами в управлінні, яких вимагає передбачення та реакція на зазначені тенденції.

На різних етапах розвитку національної економіки (і в разі піднесення, і у випадку кризи) вирішальним фактором успіху (або виживання) на ринку вважають спроможність організації розробляти та впроваджувати сучасні інновації. Для досягнення довготривалого лідерства на ринку такі фактори, як зміни уподобань споживачів, технологій і конкуренції необхідні постійні оновлення підприємницьких структур та вдосконалення їх продукції, запровадження та адаптація відповідних організаційних інновацій.

Один із шляхів реалізації наступальної конкурентної поведінки на ринку – швидкий вихід на ринок із новим продуктом. Згідно з результатами досліджень західних науковців перші учасники (лідери) захоплюють майже 30% ринку, приблизно 20% – наступні за ними і не більше 3% – пізні послідовники. І хоча інші результати менш оптимістичні та наголошують на тому, що вірогідність невдачі у ринкових піонерів дорівнює 50%; середня ринкова частка складає лише 10%; а піонери на ринку стають його лідерами лише у 20% досліджених категорій товарів; водночас отримані результати свідчать, що «ранні лідери» мають мінімальний відсоток невдач, майже в три рази вищу середню ринкову частку та високий рівень ринкового лідерства [14].

Висновки. Таким чином, з метою розвитку інноваційного середовища та активізації інноваційної діяльності в Україні необхідно зосередити зусилля на формуванні її розгалуженої законодавчої та нормативно-правової бази, яка забезпечувала б широкі можливості для юридичних і фізичних осіб у здійсненні та підтримці інноваційної діяльності незалежно від базових державних замовлень, необхідно створити умови зацікавленості промислових підприємств у розробці та впровадженні інновацій.

Виконання сформульованих стратегічних завдань дозволить національній економіці вирішити питання забезпечення істотного росту валового продукту, підвищити інвестиційну привабливість, створити умови для розвитку сучасних і залучення нових великих компаній, створювати нові сектори економіки в сфері малого та середнього інноваційного бізнесу, сформувати кластери інноваційних підприємств, забезпечити інтеграцію науки, влади та бізнесу шляхом участі їх у єдиній інноваційній системі, заснованій на комерціалізації знань і науково-технічних досягнень.

На підприємствах у ході планування інноваційної діяльності необхідно ставити цілі, досягнення яких забезпечує розробка та реалізація інноваційних стратегій. І лише спроможність стратегічного менеджменту під час планування розвитку організації враховувати сучасні тенденції в економіці уможливить перетворення інноваційних цілей на реальність.

Подальшого детального вивчення потребують питання трансформації інноваційного розвитку в контексті подолання кризи конкурентоспроможності національної економіки, відповідності ринкових перетворень ефективності суспільного виробництва. Оскільки втрата позитивної динаміки економічної системи є не лише наслідком тривалої інституційно-політичної кризи в країні або негативного впливу світової кон'юнктури, але й насамперед відсутності реалістичної стратегії та політики інноваційного розвитку.

Бібліографічні посилання.

1. **Антонюк, Л. Л.** Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізація [Текст] / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. **Варналій, З. С.** Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення [Текст]: монографія / З. С. Варналій, О. П. Гармашова. – К.: Знання України, 2013. – 387 с.
3. **Гальчинський, А.** Інноваційна стратегія українських реформ [Текст] / А. Гальчинський, В. Геєць, А. Кінах, В. Семиноженко. – К.: Знання України, 2012. – 336 с.
4. **Геєць, В. М.** Інноваційні перспективи України [Текст]: монографія / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Х.: Константа, 2006. – 272 с.
5. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Заголовок з екрана.
6. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon. Rada. Gov. Ua. – Заголовок з екрана.
7. **Іванова, Н. И.** Национальные инновационные системы [Текст] / Н. И. Иванова. – М.: Наука, 2012. – 276 с.
8. Инновационные перспективы США, ЕС, Японии (технологические приоритеты и методология формирования) [Текст] / отв. ред. А. А. Дынкин. – М.: ИМЭМО РАН, 2013. – 345 с.
9. Інвестиційний клімат в Україні. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua. – Заголовок з екрана.
10. **Сиденко, В. Р.** Глобализация и экономическое развитие [Текст] / В. Р. Сиденко. – К.: Феникс, 2008. – 376 с.
11. **Сизоненко, В. О.** Формування і розвиток національної системи підприємництва: теоретико-методологічні аспекти і механізми їх реалізації [Текст]: монографія / В. О. Сизоненко. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2004. – 229 с.

12. Стратегії високотехнологічного розвитку в умовах глобалізації: національний та корпоративний аспекти [Текст]: монографія / за ред. Н. П. Мешко. – Донецьк: Юго-Восток, 2012. – 472 с.
13. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/control/uk/publish/article? Art_id=47920. – Заголовок з екрана.
14. Структурні виклики XXI століття суспільству та економіці України. Т.2: Інноваційно-технологічний розвиток економіки [Текст] / за ред. В. М. Геєця, В. П. Семиноженка, Б. Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – 564 с.
15. Трансформація інноваційного потенціалу України в умовах інтеграції у світову економіку [Текст]: монографія / за ред. В. І. Крамаренко, А. П. Рум'янцева. – Сімферополь: ТНУ ім. В. І. Вернадського, ДІАЙП, 2013. – 390 с.
16. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку [Текст]: монографія / за заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, А.М. Поручника. – К.: КНЕУ, 2006. – 816 с.
17. **Шмелёв, Н.П.** Основные особенности современного экономического развития стран Западной Европы [Текст] / Н. П. Шмелёв, В. Н. Шенаев, Л. Н. Володин. – М.: ОГНИ ТД, 2012. – 354 с.

Надійшла до редколегії 26.04.15

УДК 330.341.1

Ю. М. Голей

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Досліджено стан та тенденції розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств України. Виявлено чинники та перешкоди, які гальмують активізацію інноваційної діяльності промислових підприємств, зокрема в галузі машинобудування; сформовано шляхи їх подолання. Звернута увага на недостатню державну та регіональну підтримку розробкам і впровадженню інноваційних проєктів. Визначено заходи щодо активізації інноваційної діяльності промислових підприємств України.

Ключові слова: інноваційна діяльність, активізація, науково-інноваційний потенціал, державна та регіональна підтримка, машинобудування.

Исследовано состояние и тенденции развития инновационной деятельности промышленных предприятий Украины. Выявлены факторы и препятствия, которые тормозят активизацию инновационной деятельности промышленных предприятий, в том числе в области машиностроения; рекомендованы пути их преодоления. Обращено внимание на недостаточную государственную и региональную поддержку разработке и внедрению инновационных проєктов. Определены меры по активизации инновационной деятельности промышленных предприятий Украины.

Ключевые слова: инновационная деятельность, активизация, научно-инновационный потенциал, государственная и региональная поддержка, машиностроение.

The research is about the state and problems of innovative development of industrial enterprises in Ukraine. There were detected factors and obstacles that brake activation of innovative activity of industrial enterprises, including the branch of engineering, ways to overcome them were recommended also. It is noted insufficient state and regional support for the development and